

۲۸. اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی

کد موضوعی: ۲۲۰

شماره مسلسل: ۱۰۱۲۶

بهمن‌ماه ۱۳۸۸

دفتر: مطالعات اقتصادی

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۱
۱. مغایرت‌های ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور با سیاست‌های کلی اصل چهارم و قانون اجرای آن	۲
۲. منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور	۵
۳. سود سهام شرکت‌های دولتی	۷
۴. بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۱۰
۵. واگذاری سهام شرکت‌های دولتی	۱۱
۶. اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی	۱۳
جمع‌بندی و پیشنهادات	۱۷
پیوست‌ها	۱۹
منابع و مأخذ	۲۳

لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور ۲۸. اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی

چکیده

اصولاً بودجه‌ریزی هر کشور باید هماهنگ و در راستای اسناد بالادستی و برنامه‌های بلندمدت توسعه‌ای باشد. بنابراین بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور نیز باید در راستای سند چشم‌انداز، سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و نیز سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه تدوین و تصویب گردد.

از این‌رو در این گزارش سعی شده است، قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور با احکام و اهداف سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی تطبیق داده شود و قانون مذکور در راستای این سیاست‌ها تدوین و تصویب گردد. نتایج حاصل از این بررسی نشان می‌دهد که لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور در مواردی دارای مغایرت‌هایی با احکام و اهداف قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی است. افزایش تصدیگری دولت، افزایش بودجه شرکت‌های دولتی، نحوه مصارف صندوق توسعه ملی، تخصیص درآمدهای حاصل از واگذاری‌های موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و نیز عدم اختصاص بودجه نهادهای موضوع قانون اصل چهل و چهارم قانون اساسی از جمله شورای رقابت، مرکز ملی رقابت و ... از مغایرت‌های این لایحه، با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی می‌باشد.

مقدمه

قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم، آثار مختلفی بر بودجه کل کشور دارد. طبق این قانون باید در ردیف‌ها و جداول بودجه‌ای تغییراتی ایجاد شود و روند اخذ اعتبار برای شرکت‌های دولتی و طرح‌های عمرانی که مشمول واگذاری می‌شوند محدود و در برخی موارد متوقف شود. همچنین واگذاری شرکت‌های سودده، تخفیف مالیاتی و تخفیف در قیمت سهام باعث خواهد شد، درآمدهای بودجه‌ای دولت کاهش یابد. علاوه بر این، لزوم تأسیس نهادهای مختلف طبق این قانون، (نظیر مرکز ملی رقابت، شورای رقابت، هیئت نظارت بر مقررات‌زدایی و ...) هزینه‌های دولت را افزایش خواهد داد. از سوی دیگر واگذاری ۱۰۰ درصد سهام شرکت‌های گروه یک و ۸۰ درصد

سهام شرکت‌های گروه دو موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی سبب می‌شود وجوه حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی افزایش یابد و این وجوه باید در هشت مورد خاص به مصرف برسد. بنابراین، با توجه به این الزامات، در این گزارش لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

به همین منظور در ابتدا، احکام بندهای ماده واحده بودجه سال ۱۳۸۹ مورد بررسی قرار گرفته است. سپس ضمن مروری بر منابع و مصارف بودجه کشور در سال ۱۳۸۹، به بررسی اجزای درآمدهای حاصل از مالکیت دولت و وضعیت سود سهام شرکت‌های دولتی پرداخته شده است. در بخش بعدی، وضعیت بودجه شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت تشریح شده است. در بخش سوم گزارش، واگذاری وضعیت دارایی‌های مالی دولت و منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و در بخش آخر نیز اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و محل تأمین آنها بررسی شده است.

۱. مغایرت‌های ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور با سیاست‌های کلی اصل چهارم و قانون اجرای آن

۱-۱. بودجه شرکت‌های دولتی

براساس جزء ب بند «۱» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور، بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از لحاظ منابع و مصارف بالغ بر ۲۶۹۲۲۴۷ میلیارد ریال می‌باشد که سهم آن از منابع بودجه کل کشور برابر با ۷۳ درصد است. علیرغم اینکه این سهم در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۸ افزایش ۲/۸ درصدی داشته است، اما میزان بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۸، حدود ۳۵ درصد رشد کرده است.^۱ رشد ۳۵ درصدی بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، با واگذاری‌های فعالیت‌های گروه (۱) و (۲) موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و کاهش تعداد و حجم بودجه شرکت‌های دولتی همخوانی ندارد.

۱. بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ از حیث منابع و مصارف معادل ۳,۶۸۵,۰۵۹ میلیارد ریال است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۸، حدود ۳۱ درصد رشد داشته است.

۲-۱. قیمت تضمینی برق

در جزء ب بند «۸» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور آمده است، به منظور تسهیل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی برای تولید برق، وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است پرداخت بهای خرید برق تولیدی این‌گونه تولیدکنندگان را (با اولویت تولید برق آبی و انرژی‌های تجدیدپذیر) براساس قراردادهای منعقد شده بین وزارت نیرو (شرکت‌های دولتی تابعه) و فروشندگان برق فوق با حق برداشت از منابع داخلی شرکت‌های مرتبط و یا ردیف‌های یارانه انرژی مندرج در این قانون، حسب مورد تضمین نماید.

از سوی دیگر طبق ماده (۹۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی، چنانچه دولت به هر دلیل قیمت فروش کالاها یا خدمات بنگاه‌های مشمول واگذاری و یا سایر بنگاه‌های بخش غیردولتی را به قیمتی کمتر از قیمت بازار تکلیف کند، دولت مکلف است برای پرداخت مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و هزینه تمام شده کالاها و خدمات بنگاه‌های بخش غیردولتی، مابه‌التفاوت مذکور را از محل اعتبارات و منابع دولت، در سال اجرا پرداخت کند و یا از بدهی این بنگاه‌ها به سازمان امور مالیاتی کسر نماید.

به این ترتیب دولت اگر قیمت خرید برق را پایین‌تر از قیمت بازار آن تضمین نماید، باید این مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی را با توجه به حکم ماده (۹۰) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی پرداخت کند و در صورتی که قیمت تضمینی خرید برق از بخش خصوصی، برابر قیمت بازار باشد، پرداخت بهای خرید برق، از حکم ماده مذکور مستثناست.

۳-۱. تصدیگری دولت

در بند «۱۱» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور آمده است، در مواردی که در اجرای قوانین، وظایف تصدی دولت (بنگاه‌ها و واحدهای مربوطه) به نهادها و یا مؤسسات عمومی غیردولتی واگذار شده و یا می‌شود، واگذاری وظایف، رافع مسئولیت کلی دولت در مقابل شهروندان نیست. در این موارد، تنظیم رابطه دولت و مؤسسه یا نهادی که عهده‌دار وظایف تصدی دولت یا بنگاه مربوط شده، براساس ضوابطی است که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. این ضوابط شامل مواردی که قبلاً واگذار شده نیز هست. در صورت نیاز، دولت در چارچوب سیاست‌های کلی اصل چهارم مستقیماً یا از طریق مؤسسات و یا شرکت‌های وابسته و تابعه، با پرداخت هزینه‌های متعارف انجام شده از سوی مؤسسه یا نهاد عمومی مربوطه، مجدداً عهده‌دار وظایف یاد شده می‌باشد.

بند مذکور، دارای مغایرت‌هایی از لحاظ افزایش وظایف تصدیگری دولت با سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی و حتی قانون اجرای این سیاست‌هاست. زیرا احکام سیاست‌های

کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و برخی مواد قانون اجرای این سیاست‌ها دلالت بر تغییر نقش دولت از تصدی‌گری به حاکمیتی دارد و بر این اساس، دولت نه تنها ملزم به واگذاری وظایف تصدی‌گری خود می‌باشد، بلکه نمی‌تواند وظایف تصدی‌گری خود را گسترش دهد.^۱ با این ترتیب بند «۱۱» ماده واحده، مغایر با سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی است.

۴-۱. منابع و مصارف صندوق توسعه ملی

بند «۱۳» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور در رابطه با تشکیل صندوق توسعه ملی، ارکان، هیئت‌امنا، هیئت نظارت و محل تأمین منابع و مصارف این صندوق است. نکته مهم در رابطه با این صندوق، منابع تأمین مالی و محل‌های مصارف این صندوق و مغایرت آن با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی است.

جزء ب بند «۱۳» ماده واحده، منابع مالی صندوق توسعه ملی را مشخص نموده است. بر این اساس، یکی از منابع تأمین مالی صندوق توسعه ملی، مانده حساب ذخیره ارزی در پایان سال ۱۳۸۸ و نیز اقساط وصولی از محل حساب ذخیره ارزی است. با نگاهی به این منابع، مشخص می‌شود که منابع اصلی تأمین مالی این صندوق، منابع حاصل از صادرات نفت و گاز و حساب ذخیره ارزی است. از سوی دیگر، جزء هـ بند «۱۳» ماده واحده، محل‌های متعددی را برای مصرف منابع صندوق توسعه ملی مشخص کرده است. اعطای تسهیلات به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی، مشارکت‌های مالی توسعه‌ای با بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی، برخی از این محل‌ها هستند.

اما طبق ماده (۲۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، جهت تأمین منابع مالی مورد نیاز برای اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، دولت مکلف است سیاست‌هایی را اتخاذ نماید که از طریق هیئت امنای حساب ذخیره ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بانک‌های عامل، ۴۰ درصد از مانده حساب ذخیره ارزی سال پیش را به بخش

---

۱. اولاً جزء ۱ بند «ج» سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی بر تغییر نقش دولت از مالکیت و مدیریت مستقیم بنگاه به سیاستگذاری و هدایت و نظارت تأکید دارد. ثانیاً جزء «و» الزامات واگذاری با توجه به تغییر وظایف حاکمیتی، دولت را موظف به تعیین و اجرای نقش جدید خود در سیاستگذاری، هدایت و نظارت بر اقتصاد ملی نموده است. ثالثاً در جزء ۱ بند «ه» سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، بر تداوم اعمال حاکمیت عمومی دولت پس از ورود بخش‌های غیردولتی از طریق سیاستگذاری و اجرای قوانین و مقررات و نظارت توجه شده است. علاوه بر این براساس حکم ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت برای دولت در فعالیت‌های اقتصادی گروه (۱)، اعم از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای، تأسیس مؤسسه و یا شرکت دولتی، مشارکت با بخش‌های خصوصی و تعاونی و بخش عمومی غیردولتی، به هر نحو و به هر میزان ممنوع است. در خصوص فعالیت‌های مشمول گروه (۲) نیز (به استثنای راه و راه‌آهن) دولت مکلف است ۸۰ درصد از ارزش مجموع سهام بنگاه‌های دولتی را به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی واگذار کند.

غیردولتی اختصاص دهد و در صورت وجود تقاضا در این بخش و داشتن طرح‌های دارای توجیه فنی و اقتصادی به متقاضیان پرداخت کند. در هر صورت سهم بخش غیردولتی در هر سال نباید از ۴۰ درصد برداشت از حساب ذخیره ارزی در آن سال کمتر باشد.

همچنین طبق این ماده، به هیئت امنای حساب ذخیره ارزی و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اجازه داده شده است به منظور افزایش سهم تسهیلات ارزی به بخش غیردولتی، بخشی از ارز حساب ذخیره ارزی و یا ارز بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران را به عنوان سپرده در بانک‌های عامل، جهت باز کردن خط اعتباری ارزی توسط بانک‌های عامل و بانک‌های خارجی و پرداخت تسهیلات بیشتر منظور کند.

اما مشاهده می‌کنیم که، منبع تأمین مالی موردنظر در ماده (۲۸) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی به صندوق توسعه ملی منتقل شده است، اما در محل مصارف این صندوق (با وجود تأکید قانون مذکور بر اختصاص ۴۰ درصد از مانده حساب ذخیره ارزی سال پیش به بخش غیردولتی) نه تنها، درصد اعتبار لازم به بخش‌های غیردولتی موردنظر قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی مشخص نشده است بلکه محل‌های مصرف متعدد دیگری نیز برای آن در نظر گرفته شده است که این ایراد اولاً مغایر قانون مذکور است و ثانیاً پیگیری‌های تحقق اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی را با مشکل مواجه می‌کند.

۲. منابع و مصارف لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور

بودجه کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ از حیث منابع و مصارف معادل ۳۶۸۵۰۵۹ میلیارد ریال است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۸، حدود ۳۱ درصد رشد داشته است. در بین اجزای منابع بودجه کل کشور، درآمدها و واگذاری دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ به ترتیب ۴۸/۶ و ۳/۸ درصد رشد داشته‌اند. منابع شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت نیز در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ حدود ۳۵ درصد رشد داشته است. آمار و اطلاعات جدول ۱ نشان می‌دهد که بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت مطابق معمول، بیشترین سهم (حدود ۷۳ درصد) را در سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ از منابع بودجه کل کشور داشته‌اند و این سهم در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸، افزایش ۲/۸ درصدی داشته است.

(ارقام میلیارد ریال - درصد)

جدول ۱. خلاصه بودجه کل کشور سال (۱۳۸۸-۱۳۸۹)

مصارف					عنوان	منابع					عنوان
نرخ رشد	سهم از کل	لایحه بودجه ۱۳۸۹	سهم از کل	قانون بودجه ۱۳۸۸		نرخ رشد	سهم از کل	لایحه بودجه ۱۳۸۹	سهم از کل	قانون بودجه ۱۳۸۸	
۲۳/۳	۱۹/۷	۷۲۹,۱۴۰	۲۱/۱	۵۹۱,۳۴۶	هزینه‌ها	۴۸/۶	۱۸/۳	۶۷۶,۰۴۹	۱۶/۲	۴۵۴,۷۷۱	درآمدها
۳۴/۸	۱۰/۳	۲۸۲,۸۷۳	۱۰/۱	۲۸۳,۹۵۳	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۶۲/۴	۷/۴	۲۷۵,۸۶۶	۶	۱۶۹,۸۳۸	واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
-۱۵/۱	۲/۳	۸۶,۳۵۶	۳/۶	۱۰۱,۸۳۲	تملك دارایی‌های مالی	۳/۸	۶/۶	۲۴۶,۴۵۵	۸/۵	۲۳۷,۵۲۴	واگذاری دارایی‌های مالی
۳۴/۳	۳۲/۳	۱,۱۹۸,۳۷۰	۳۱/۹	۸۹۲,۱۳۳	جمع مصارف عمومی دولت	۳۴/۳	۳۲/۳	۱,۱۹۸,۳۷۰	۳۱/۹	۸۹۲,۱۳۳	جمع منابع عمومی دولت
۲۰/۷	۲/۴	۹۱,۴۳۳	۲/۷	۷۵,۷۶۸	از محل درآمدهای اختصاصی دولت	۲۰/۷	۲/۵	۹۱,۴۳۳	۲/۷	۷۵,۷۶۸	درآمدهای اختصاصی
۳۳/۳	۳۴/۷	۱,۲۸۹,۸۰۳	۳۴/۶	۹۶۷,۹۰۱	مصارف بودجه عمومی دولت	۳۳/۳	۳۴/۸	۸۹۳,۳۷۳	۳۴/۶	۹۶۷,۹۰۱	منابع بودجه عمومی دولت
۳۵/۴	۷۳	۲,۶۹۲,۲۴۷	۷۱/۲	۱,۹۸۸,۷۴۸	مصارف شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۳۵/۴	۷۳	۲,۶۹۲,۲۴۷	۷۱/۲	۱,۹۸۸,۷۴۸	منابع شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت
۳۴/۷	—	۳,۹۸۲,۰۵۰	—	۲,۹۵۶,۶۴۹	جمع	۳۴/۷	—	۳,۹۸۲,۰۵۰	—	۲,۹۵۶,۶۴۹	جمع
—	۷/۷	۲۹۶,۹۹۲	۵/۸	۱۶۴,۸۲۰	کسر می‌شود: ارقام دو بار منظور شده	—	۷/۷	۲۹۶,۹۹۲	۵/۸	۱۶۴,۸۲۰	کسر می‌شود: ارقام دو بار منظور شده
۳۱/۹	۱۰۰	۳,۶۸۵,۰۵۹	۱۰۰	۲,۷۹۱,۸۲۸	مصارف بودجه کل کشور	۳۱/۹	۱۰۰	۳,۶۸۵,۰۵۹	۱۰۰	۲,۷۹۱,۸۲۸	منابع بودجه کل کشور

مآخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور، لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور.

۳. سود سهام شرکت‌های دولتی

همان‌طور که عنوان شد، درآمدهای دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ حدود ۴۸ درصد رشد داشته است. در بین اجزای درآمدهای دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، درآمدهای حاصل از مالکیت دولت با رشد ۱۰۶ درصدی در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۸، سهم ۳۷ درصدی از درآمدها دارد که در مقایسه با سهم مذکور در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ حدود ۱۰ درصد افزایش یافته است.

آمار و اطلاعات جدول ۲ نشان می‌دهد که درآمدهای حاصل از مالکیت دولت (که شامل سود سهام شرکت‌های دولتی و سایر درآمدها است) در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ افزایش چشمگیری نسبت به سال گذشته داشته است و سود سهام شرکت‌های دولتی سهمی حدود $\frac{2}{3}$ درآمدهای حاصل از مالکیت دولت را دربر دارد. به‌گونه‌ای که این سهم در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ حدود ۸۸ درصد بود که در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ با کاهش ۲۰ درصدی به حدود ۶۰ درصد رسیده است. اما در هر حال سود سهام شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ حدود ۴۱ درصد رشد داشته است. این جدول نشان می‌دهد که رشد ۴۱ درصدی سود سهام شرکت‌های دولتی، ناشی از رشد ۱۶۰ درصدی سود سهام ابرازی اظهار شده شرکت ملی نفت ایران در سال جاری است، زیرا سود سهام ابرازی اظهار شده کلیه شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ با رشد ۵۹- درصد مواجه است.

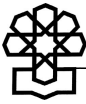
با وجود این، چندین نکته درخصوص تعداد شرکت‌های دولتی و سود سهام آنها در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ قابل ذکر است:

۱. تعداد شرکت‌های دولتی که سود سهام ابرازی آنها در بودجه لحاظ شده است در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ برابر ۳۲۸ شرکت بوده که تعداد این شرکت‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ به ۳۱۶ شرکت رسیده است. بنابراین تعداد ۱۲ شرکت کاهش یافته است.

۲. از تعداد ۳۱۶ شرکت که سود ابرازی آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ لحاظ شده است، تعداد ۱۷۴ شرکت دارای مصوبه واگذاری هستند.

۳. در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، سود ابرازی ۲۴ شرکت در درآمدهای حاصل از مالکیت دولت (سود سهام شرکت‌های دولتی) لحاظ شده است، درحالی که این ۲۴ شرکت، طبق لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، جزء شرکت‌های زیان‌ده هستند (فهرست این شرکت‌ها در پیوست ۱ آمده است). مضافاً اینکه ۲۳ شرکت از آنها دارای مصوبه واگذاری هستند و تنها، شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای دارای مصوبه واگذاری نیست.

۴. در میان شرکت‌های دولتی سودده در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ تعداد ۷۶ شرکت وجود

دارد که سود ابرازی آنها در ذیل درآمدهای حاصل از مالکیت دولت (سود سهام شرکت‌های دولتی) لحاظ نشده است. ضمن اینکه از این تعداد، ۲۷ شرکت دارای مصوبه واگذاری هستند (فهرست این شرکت‌ها در پیوست شماره ۲ آمده است).

۵. تعداد مجموع شرکت‌های دولتی (اعم از سودده و زیان‌ده)، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ برابر ۴۹۷ شرکت بوده که در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ به ۴۶۰ شرکت رسیده است. یعنی تعداد ۳۷ شرکت دولتی کاهش یافته است. مضافاً اینکه ۲۶۶ شرکت از تعداد ۴۶۰ شرکت موجود دارای مصوبه واگذاری هستند.

۶. تعداد شرکت‌های دولتی سودده در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ برابر ۳۹۰ شرکت بوده که تعداد آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ به ۳۳۶ شرکت کاهش یافته است. از تعداد ۳۳۶ شرکت سودده لحاظ شده در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، تعداد ۱۹۶ شرکت دارای مصوبه واگذاری هستند. ضمناً ۹ شرکت نیز جدیداً در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ گنجانده شده است که در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ وجود نداشته‌اند که از این تعداد دو شرکت (سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون) با مجوز مجلس شورای اسلامی تأسیس شده و ۷ شرکت دیگر بدون مجوز مجلس شورای اسلامی تأسیس و حتی شرکت سرمایه‌گذاری گسترش و توسعه صنعت نیز که جزء آنهاست، دارای مصوبه واگذاری است. البته سود ابرازی هیچ یک از این ۹ شرکت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ لحاظ نشده است.

۷. تعداد شرکت‌های دولتی زیان‌ده در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ برابر ۹۳ شرکت بوده که تعداد آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ به ۱۱۳ شرکت افزایش یافته است. از تعداد ۱۱۳ شرکت زیان‌ده لحاظ شده در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، تعداد ۶۹ شرکت دارای مصوبه واگذاری هستند. ضمناً چهار شرکت دولتی زیان‌ده نیز به لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ اضافه شده است که این شرکت‌ها در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ وجود نداشته‌اند و حتی سه شرکت از این تعداد (شامل: شرکت سهامی صدرا امید چابهار، شرکت سهامی نساجی قائم‌شهر و شرکت سهامی فراگیر بافت بلوچ)، دارای مصوبه واگذاری هستند.

۸. تعداد بانک‌ها نیز در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ برابر ۱۲ بانک بوده که تعداد آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ به ۹ بانک کاهش یافته است. البته از میان ۱۲ بانک دولتی در سال ۱۳۸۸، ۴ بانک واگذار شده و در سال ۱۳۸۹ نیز یک بانک به مجموعه بانک‌های دولتی کشور افزوده شده است. ضمن اینکه شرکت دولتی پست بانک نیز در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ دارای مصوبه واگذاری است.^۱

۱. شرکت دولتی پست بانک و بانک توسعه تعاون با وجود اینکه جزء شرکت‌های دولتی سودده هستند، اما سود ابرازی آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ لحاظ نشده است.

۹. تعداد ۲۷ شرکت دولتی^۱ در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کاهش یافته است. از ۲۷ شرکت مذکور، چهار مورد مربوط به واگذاری بانک‌های صادرات، تجارت، رفاه کارگران و ملت بوده است. بنابراین ۲۳ مورد دیگر غیربانکی بوده است. از آنجا که در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ شرکت‌های سودده به ۵۴ شرکت کاهش یافته (با احتساب ۹ شرکت تازه تأسیس) و شرکت‌های دولتی زیان‌ده به تعداد ۲۰ شرکت افزایش یافته (با احتساب ۴ شرکت تازه تأسیس) است، می‌توان نتیجه گرفت که ۳۳ شرکت حذف شده از فهرست لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، همگی جزء شرکت‌های دولتی سودده بوده‌اند.

۱۰. تعداد مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (یعنی سازمان صنایع دفاع، سازمان بنادر و دریانوردی) نیز در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ تغییری نکرده است. در مجموع با این ابهامات، اظهارنظر در رابطه با افزایش یا کاهش سود سهام شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ با مشکل مواجه است و بررسی بودجه شرکت‌های لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ دولتی در سال آینده منوط به شفافیت بیشتر بودجه است.

ذکر این نکته ضروری است که تنها حدود یک ماه از سال ۱۳۸۸ (سال پایانی برنامه چهارم توسعه) باقیمانده و از طرفی دولت برای واگذاری شرکت‌های گروه (۱) موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی تنها تا پایان سال ۱۳۸۸ فرصت دارد. بنابراین دولت باید در یک ماه باقیمانده، شرکت‌های مذکور را واگذار کند و یا اینکه برای ادامه فعالیت آنها تحت مالکیت و مدیریت خود از مجلس شورای اسلامی مجوز بگیرد. درحالی که در رابطه با گرفتن مجوز ادامه فعالیت شرکت‌های باقیمانده مذکور از مجلس شورای اسلامی نیز دولت تاکنون اقدامی نکرده است. ضمناً دولت، درآمدهای حامل از واگذاری شرکت‌های دولتی را در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ به ۷۵۰۰۰ میلیارد ریال کاهش داده است. انتظار می‌رود که دولت بخواهد شرکت‌های گروه (۱) موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی را تا پایان امسال واگذار کند.

۱. شامل شرکت‌های دولتی (اعم از سودده و زیان‌ده) بانک‌ها، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت است.

جدول ۲. درآمدهای حاصل از مالکیت دولت سال (۱۳۸۸-۱۳۸۹)

(ارقام به میلیارد ریال - درصد)

شرح	قانون بودجه ۱۳۸۸	سهم از کل	لایحه بودجه ۱۳۸۹	سهم از کل	نرخ رشد
درآمدها	۴۵۴۷۷۱	-	۶۷۶۰۴۹	-	۴۸/۶
درآمدهای حاصل از مالکیت دولت	۱۲۱۴۰۴	۲۶/۶	۲۵۰۳۵۶	۲۷	۱۰۶/۲
بند اول: سود سهام شرکت‌های دولتی	۱۰۷۰۵۸	۸۸/۱	۱۵۱۵۸۰	۶۰/۵	۴۱/۵
- سود سهام ابرازی کلیه شرکت‌های دولتی (۴۰ درصد سود ویژه و سود سهم دولت)	۴۲۵۵۴	۳۵	۱۷۴۱۰	۱۱/۴	-۵۹
- سود سهام ابرازی سال جاری شرکت ملی نفت ایران - وصول ماهیانه یک‌دوازدهم (۴۰ درصد سود ویژه)	۴۰۳۰۹	۳۳/۲	۱۰۴۹۴۵	۶۹/۲	۱۶۰/۳
- مازاد سود سهام شرکت ملی نفت ایران در سال قبل	۲۴۱۹۴	۳۱/۸	۲۴۳۰۰	۱۶/۲	۰/۴
- سود سهام معوقه شرکت‌های دولتی	-	۰	۴۹۲۴	۳/۲	-
سایر بندها*	۱۴۳۴۶	۱۱/۹	۹۸۷۷۶	۳۹/۵	۵۸۸/۵

مآخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور، لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور.

* سایر بندها شامل: درآمد حاصل از بهره وام‌های دولتی، درآمدهای حاصل از اجاره و سایر درآمدهای حاصل از مالکیت دولت.

۴. بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

مقایسه آمار و ارقام جدول ۳ نشان می‌دهد که در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، بودجه شرکت‌های دولتی (و به خصوص شرکت‌های دولتی سودده) نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ رشد یافته است، درحالی که تعداد این شرکت‌ها از ۳۹۰ شرکت در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ به ۳۳۶ شرکت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کاهش یافته است.

از طرف دیگر، آمار و اطلاعات جدول ۴ نشان می‌دهد که رشد بودجه شرکت‌های دولتی و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (۳۹/۵ درصد) در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ عمدتاً در هزینه‌های جاری آنها لحاظ شده و نه در هزینه‌های سرمایه‌ای، زیرا هزینه‌های جاری شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ حدود ۴۱ درصد رشد داشته است، اما هزینه‌های سرمایه‌ای آنها تنها حدود ۹ درصد رشد دارد.

جدول ۳. خلاصه منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (ارقام به میلیارد ریال - درصد)

شرح	قانون بودجه ۱۳۸۸	سهم از کل	لایحه بودجه ۱۳۸۹	سهم از کل	نرخ رشد
شرکت‌های دولتی	۱۷۳۹۷۶۳	۸۷/۴	۲۴۸۷۰۰۲	۹۲/۳	۴۲/۹
- شرکت‌های دولتی سودده	۱۴۱۶۹۹۸	۸۱/۴	۲۲۷۰۴۳۱	۹۱/۲	۶۰/۲
- شرکت‌های دولتی زیان‌ده	۳۲۲۷۶۵	۱۸/۶	۲۱۶۵۷۱	۸/۸	-۳۲/۹
بانک‌ها	۲۱۴۸۵۴	۱۰/۸	۱۶۸۱۸۰	۶/۲	-۲۱/۷
مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت	۳۴۱۳۰	۱/۸	۳۷۰۶۵	۱/۵	۸/۵
جمع کل منابع یا مصارف	۱۹۸۸۷۴۷	۱۰۰	۲۶۹۲۲۴۷	۱۰۰	۳۵/۳

مآخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور، لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور.

جدول ۴. مصارف بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

(ارقام به میلیارد ریال - درصد)

شرح	قانون بودجه ۱۳۸۸	لایحه بودجه ۱۳۸۹	نرخ رشد
هزینه‌های جاری	۱۱۶۷۴۵۸	۱۶۵۲۴۵۶	۴۱/۵
هزینه‌های سرمایه‌ای	۶۱۵۸۷۱	۶۷۲۲۳۴	۹/۱

مآخذ: همان.

۵. واگذاری سهام شرکت‌های دولتی

واگذاری دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۸۸ با رشد ۷/۸- درصدی مواجه است. در بین اجزای واگذاری دارایی‌های مالی، بیشترین سهم در سال ۱۳۸۸ مربوط به منابع حاصل از استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی با حدود ۵۰ درصد سهم و پس از آن مربوط به منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی با ۳۶ درصد سهم است. البته در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، حساب ذخیره ارزی منحل و به جای آن صندوق توسعه ملی تشکیل شده است و منابع آن نیز به صندوق توسعه ملی واریز شده است که در این حالت، باز هم بیشترین سهم واگذاری دارایی مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، ابتدا مربوط به صندوق توسعه ملی (۵۴/۶ درصد سهم) و پس از آن مربوط به منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی با حدود ۳۰ درصد سهم است. دیگر جزء مهم واگذاری دارایی‌های مالی، منابع حاصل از واگذاری معادن و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است.

جدول ۵ نشان می‌دهد، منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کاهش یافته و از ۹۷۰۰۰ میلیارد ریال به ۷۵۰۰۰ میلیارد ریال رسیده است. علاوه بر این، منابع حاصل از واگذاری معادن و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

نیز از ۲۰۰۰۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ به ۱۷۵۰۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ رسیده است.

در قانون بودجه سال ۱۳۸۸، ۴۷۰۰۰ میلیارد ریال از منابع واگذاری شرکت‌های دولتی مربوط به منابع حاصل واگذاری سهام شرکت‌های دولتی برای رد دیون سازمان‌های حمایتی و نهادهای عمومی غیردولتی (۲۲۰۰۰ میلیارد) و منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی به سازمان تأمین اجتماعی به منظور افزایش حقوق بازنشستگی و مستمری بازنشستگان و مستمری‌بگیران (۲۵۰۰۰ میلیارد ریال) بوده است.

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نیز، از ۷۵۰۰۰ میلیارد ریال منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی، به میزان ۳۰۰۰۰ میلیارد آن بابت رد دیون سازمان‌های حمایتی و نهادهای عمومی غیردولتی به صورت جمعی - خرجی پرداخت شده است.

در اینجا ذکر این نکته ضروری است که عملکرد منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۸۸ تاکنون تنها حدود $\frac{1}{3}$ میزان مصوب بوده است. به گونه‌ای که گزارش‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی، حاکی از آن است که در ۹ ماهه ۱۳۸۸، تنها حدود ۱۴۰۰۰ میلیارد ریال میزان فروش سهام شرکت‌های دولتی بوده و حدود ۹۰۰۰ میلیارد ریال سهام نیز بابت مستمری بازنشستگان واگذار شده است. بنابراین با این شرایط، نه تنها واگذاری شرکت‌های باقیمانده گروه (۱) موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی تا پایان سال ۱۳۸۸ غیرممکن است، بلکه در سال آتی نیز واگذاری شرکت‌های مورد واگذاری طبق برنامه زمانبندی عملاً دور از انتظار خواهد بود.

جدول ۵. واگذاری دارایی‌های مالی سال (۱۳۸۸-۱۳۸۹) (ارقام به میلیارد ریال - درصد)

شرح	قانون بودجه ۱۳۸۸	سهم از کل	لایحه بودجه ۱۳۸۹	سهم از کل	نرخ رشد
واگذاری دارایی‌های مالی	۲۶۷۵۲۳	-	۲۴۶۴۵۴	-	-۷/۸
منابع حاصل از استفاده از موجودی حساب ذخیره ارزی	۱۳۳۱۱۷	۴۹/۷	۰	۰	-
منابع حاصل از استفاده از صندوق توسعه ملی	-	۰	۱۳۴۶۶۶	۵۴/۶	-
منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی	۹۷۰۰۰	۳۶/۲	۷۵۰۰۰	۳۰/۴	-۲۲/۶
- منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی	۳۲۱۰۰	۳۳	۲۸۳۵۰	۲۷/۸	-۱۱/۶
- منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی (سهم بخش تعاون)	۱۴۴۰۰	۱۴/۸	۱۳۵۰۰	۱۸	-۶/۲
- منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی (سهم سازمان‌های توسعه‌ای)	۳۵۰۰	۳/۷	۳۱۵۰	۴/۲	-۱۰
- منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی برای رد دیون سازمان‌های حمایتی و نهادهای عمومی غیردولتی (جمعی - خرجی)	۲۲۰۰۰	۲۲/۸	۳۰۰۰۰	۴۰	۳۶/۳
- منابع حاصل از واگذاری سهام شرکت‌های دولتی به سازمان تأمین اجتماعی به منظور افزایش حقوق بازنشستگی و مستمری بازنشستگان و مستمری‌بگیران	۲۵۰۰۰	۲۵/۷	-	-	-
منابع حاصل از واگذاری معادن و طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۰۰۰۰	۷/۴	۱۷۵۰۰	۷/۱	-۱۲/۵
- منابع حاصل از واگذاری معادن	۵۰۰۰	۲۵	۲۵۰۰	۱۴/۲	-۵۰
- منابع حاصل از واگذاری طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای	۱۵۰۰۰	۷۵	۱۵۰۰۰	۸۵/۸	۰
سایر منابع*	۱۷۴۰۶	۶/۷	۱۹۲۸۸	۷/۸	۱۰/۸

مآخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور، لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور.

* منابع حاصل از فروش اوراق مشارکت، منابع حاصل از استفاده از تسهیلات خارجی، منابع حاصل از دریافت اصل وام‌ها و منابع حاصل از برگشتی پرداخت‌های سال‌های قبل.

۶. اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی

طبق ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی، وجوه حاصل از واگذاری‌های موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی باید به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و در موارد مشخصی مصرف شود.

در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ درآمدهای حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی ۹۷۰۰۰ میلیارد ریال است که از این میزان، باید ۲۲۰۰۰ میلیارد ریال بابت رد دیون سازمان‌های حمایتی و ۲۵۰۰۰ میلیارد ریال به سازمان تأمین اجتماعی بابت مستمری بازنشستگی، مستمری‌بگیران پرداخت شود.

بنابراین با کسر مبالغ مذکور، درآمدهای حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی جهت واریز به خزانه و صرف در موارد مشخص برابر ۵۰۰۰۰ میلیارد ریال بوده است.

در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ درآمدهای حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی برابر ۷۵۰۰۰ میلیارد ریال در نظر گرفته شده است که معادل ۳۰۰۰۰ میلیارد ریال آن بابت رد دیون سازمان‌های حمایتی و نهادهای عمومی غیردولتی پرداخت خواهد شد و مبلغ باقیمانده معادل ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال است که باید صرف موارد مشخص شده در ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی شود.

- از مبلغ ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، معادل ۱۵۳۵۰ میلیارد ریال جهت ایجاد خود اتکایی برای خانواده‌های مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی (موضوع بند «۱» ماده (۲۹)) در نظر گرفته شده است و محل تأمین آنها نیز در اعتبارات ردیف‌های بودجه‌ای لحاظ شده است.^۱ اما در بررسی جداول و حتی ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور، هیچ‌کدام از این ردیف‌ها مشاهده نشده است.

- از مبلغ ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، به‌میزان ۱۴۰۰۰ میلیارد ریال برای تعاونی‌های فراگیر ملی به‌منظور فقرزدایی و ارائه تسهیلات برای تقویت تعاونی‌ها و همچنین بهسازی بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه‌های واگذار شده و نیز برای سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه یافته و تقویت منابع بانک توسعه تعاون (موضوع بندهای «۲» و «۴» و ماده (۲۹)) در نظر گرفته شده است و محل تأمین آنها نیز در اعتبارات ردیف‌های بودجه‌ای لحاظ شده است.^۲ اما بررسی جداول و حتی ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ حاکی از آن است که مجموع اعتبارات این ردیف‌ها (۱۴۰۰۲ میلیارد ریال) حدود ۲ میلیارد ریال از اعتبارات اختصاص یافته (۱۴۰۰۰ میلیارد ریال) بیشتر است.

- از مبلغ ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، معادل ۴۷۰۰ میلیارد ریال برای ایجاد زیربنای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته (موضوع بند «۳» و ماده (۲۹)) در نظر گرفته شده است و محل تأمین آنها نیز در اعتبارات ردیف‌های بودجه‌ای لحاظ شده است.^۳ اما بررسی جداول و ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که مجموع رقم اعتبار ردیف‌های مذکور برابر ۲۶۰۰ میلیارد ریال است. بنابراین در مقایسه با مبلغ در نظر گرفته شده (۴۷۰۰ میلیارد ریال) به میزان ۲۰۰۰ میلیارد ریال کسری دارد.

۱. ردیف‌های ۱۲۹۰۲۲، ۱۳۱۵۰۰، جزء ۳ ردیف ۱۵۲۰۰۰۰ و ردیف ۱۱۲۵۰۱ جدول مصارف دستگاه‌ها برحسب برنامه.

۲. جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول ۸، برنامه‌های ۴۰۵۳۴ و ۴۰۵۳۵ ردیف ۱۵۰۰۰۰ جدول مصارف دستگاه‌ها برحسب برنامه و اعتبارات جزء ۱۸ ردیف ۵۵۰۰۰۰ جدول ۹.

۳. اجزای ۵ و ۵۶ ردیف ۵۵۰۰۰۰ و جزء ۶ ردیف ۵۱۰۰۰۰ جدول ۹.

- از مبلغ ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، معادل ۵۰۰۰ میلیارد ریال برای مشارکت دولتی با بخش غیردولتی بدون رعایت محدودیت ۴۹ درصد به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته (موضوع بند «۵» و ماده (۲۹)) در نظر گرفته شده است و محل تأمین آن نیز در اعتبارات ردیف‌های بودجه‌ای لحاظ شده است.^۱

اولاً مبلغ مذکور طبق قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی باید با رعایت سقف ۴۹ درصد در نظر گرفته شود، درحالی که این بند، مصرف آن را بدون رعایت محدودیت ۴۹ درصد در نظر گرفته است. ثانیاً محل‌های مصرف این اعتبار با اهداف موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی (توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته) همخوانی ندارد.

- از مبلغ ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، به میزان ۳۲۰۰ میلیارد ریال جهت تکمیل طرح‌های نیمه تمام شرکت‌های دولتی (موضوع بند «۶» ماده (۲۹)) در نظر گرفته شده است و محل تأمین آن نیز در اعتبارات ردیف‌های بودجه‌ای لحاظ شده است.^۲ بررسی جداول و ماده واحده بودجه سال ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که این اعتبارات که بیشتر به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای موضوعیت دارد به قسمت اعتبارات تملک دارایی‌های مالی تخصیص یافته است.

- از مبلغ ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، معادل ۲۲۵۰ میلیارد ریال جهت ایفای وظایف حاکمیتی دولت در حوزه‌های نوین و فناوری پیشرفته و پرخطر (موضوع بند «۷» ماده (۲۹)) در نظر گرفته شده است و محل تأمین آن نیز در اعتبارات ردیف‌های بودجه‌ای لحاظ شده است.^۳ اما بررسی جداول و ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که مجموع اعتبارات محل‌های تأمین در نظر گرفته شده برابر ۱۹۲۲ میلیارد ریال می‌باشد. بنابراین این اعتبارات از مبلغ مذکور به میزان ۳۲۸ میلیارد ریال کمتر است.

- از مبلغ ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹، معادل ۵۰۰ میلیارد ریال جهت بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده‌سازی بنگاه‌ها برای واگذاری (موضوع بند «۸» ماده (۲۹)) در نظر گرفته شده است و محل تأمین آن نیز در اعتبارات ردیف‌های بودجه‌ای لحاظ شده است.^۴ بررسی جداول و ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ نشان می‌دهد که عین اعتبارات مذکور در ردیف مشخص شده در نظر گرفته شده است.

۱. جزء ۵ ردیف ۵۲۰۰۰۰ جدول شماره ۹.

۲. جزء ۲ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸.

۳. جزء ۷ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸ و اعتبارات فصل توسعه علوم و فناوری - ردیف ۱۰۵۰۰۰ پیوست شماره ۱.

۴. جزء ۲ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸.

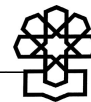

(ارقام به میلیارد ریال - درصد)

جدول ۶. اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی

ردیف	شرح	قانون بودجه ۱۳۸۸	سهم از کل	لایحه بودجه ۱۳۸۹	سهم از کل	محل تأمین در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹
۱	ایجاد خودتکایی برای خانواده‌های مستضعف و محروم و تقویت تأمین اجتماعی - (موضوع بند «۱» ماده (۲۹))	۲۶۲۹۲	۵۲/۵	۱۵۳۵۰	۳۴/۱	اعتبارات هزینه‌ای ردیف‌های ۱۲۹۰۲۲، ۱۳۱۵۰۰ و جزء ۳ ردیف ۱۵۲۰۰۰ و ردیف ۱۱۲۵۰۱ جدول مصارف دستگاه‌ها برحسب برنامه.
۲	اختصاص ۳۰ درصد از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی‌های فراگیر ملی به منظور فقرزدایی و ارائه تسهیلات برای تقویت تعاونی‌ها و همچنین بهسازی بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه‌های واگذار شده و نیز برای سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه یافته و تقویت منابع بانک تعاون - (موضوع بندهای «۲» و «۴» و ماده (۲۹))	۱۵۴۹۳	۳۰/۹	۱۴۰۰۰	۳۱/۱	جزء ۱ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸، برنامه‌های ۴۰۵۳۴ و ۴۰۵۳۵ و ردیف ۱۵۰۰۰۰ جدول مصارف دستگاه‌ها برحسب برنامه و اعتبارات جزء ۱۸ ردیف ۵۵۰۰۰۰ جدول شماره ۹.
۳	ایجاد زیربناهای اقتصادی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته (موضوع بند «۳» ماده (۲۹))	۱۶۰۰	۳/۲	۴۷۰۰	۱۰/۴	اجزای ۵ و ۵۶ ردیف ۵۵۰۰۰۰ و جزء ۶ ردیف ۵۱۰۰۰۰ جدول شماره ۹.
۴	مشارکت دولتی با بخش‌های غیردولتی بدون رعایت محدودیت ۴۹ درصد موضوع بند «۵» ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم قانون اساسی به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته (موضوع بند «۵» و ماده (۲۹))	۱۰۱۱	۲	۵۰۰۰	۱۱/۱	جزء ۵ ردیف ۵۲۰۰۰۰ جدول شماره ۹.
۵	تکمیل طرح‌های نیمه تمام شرکت‌های دولتی (موضوع بند «۶» ماده (۲۹))	۳۵۰۰	۷	۳۲۰۰	۷/۱	جزء ۲ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸.
۶	ایفای وظایف حاکمیتی دولت در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پر خطر (موضوع بند «۷» ماده (۲۹))	۱۷۰۴	۳/۴	۲۲۵۰	۵	جزء ۷ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸ و اعتبارات فصل توسعه علوم و فناوری (ردیف ۱۰۵۰۰۰ پیوست شماره ۱).
۷	بازسازی ساختاری، تعدیل نیروی انسانی و آماده‌سازی بنگاه‌ها برای واگذاری (موضوع بند «۸» ماده (۲۹))	۴۰۰	۱	۵۰۰	۱/۲	جزء ۳ ردیف ۱۰۱۰۰۰ جدول شماره ۸.
	جمع	۵۰۰۰۰	۱۰۰	۴۵۰۰۰	۱۰۰	

مآخذ: قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور، لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور.

جمع‌بندی و پیشنهادات

نتایج حاصل از بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ و نیز قانون بودجه سال ۱۳۸۸ و مقایسه آن با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی حاکی از آن است که لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ دقیقاً براساس برنامه‌ریزی قانون مذکور تهیه و تدوین نشده و حتی در مواردی مغایر این قانون است. این موارد عبارتند از:

۱. افزایش وظایف تصدیگری دولت در بودجه سال ۱۳۸۹ طبق بند «۱۱» ماده واحده،
۲. منابع تأمین مالی و نحوه مصارف صندوق توسعه ملی و مغایرت آن با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی،
۳. افزایش بودجه شرکت‌های دولتی^۱ (خصوصاً هزینه‌های جاری) و عدم تناسب کاهش تعداد آنها با بودجه در نظر گرفته شده برای آنها با توجه به تأکید قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی بر کاهش تعداد و حجم بودجه شرکت‌های دولتی، ابهام و ایرادات مربوط به سود سهام شرکت‌های دولتی و تعداد این شرکت‌ها و نیز مشخص نبودن سودده یا زیان‌ده بوده برخی از آنها،
۴. عدم تحقق منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی با میزان مصوب آن در قانون بودجه سال ۱۳۸۸ و نگرانی از عدم تحقق درآمد حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۸۹، واگذار نشدن شرکت‌های گروه (۱) موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم طبق برنامه زمانبندی و قصور دولت در واگذاری این شرکت‌ها در سال ۱۳۸۸ و نیز عدم اقدام دولت برای دریافت مجوز از مجلس شورای اسلامی برای ادامه فعالیت این شرکت‌ها در سال ۱۳۸۹،
۵. تخصیص اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی.

علاوه بر این موارد دیگری نیز وجود دارد که در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ لحاظ نشده است.

- طبق بند «الف» ماده (۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی، دولت موظف است، به منظور افزایش سهم بخش تعاون در اقتصاد کشور به ۲۵ درصد تا پایان سال ۱۳۹۳، سند توسعه بخش تعاون را توسط وزارت تعاون و با همکاری وزارت جهاد کشاورزی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت بازرگانی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران که در آن مجموعه راهکارهای نیل به سهم ۲۵ درصد و مسئولیت هر یک از دستگاه‌ها تعیین شده باشد، تهیه نماید و

۱. بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت.

این سند باید مبنای تدوین بودجه‌های سالیانه قرار گیرد. اما با گذشت نزدیک به دو سال از تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی، گزارش عملکرد اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی حاکی از آن است که سند مذکور در قالب برنامه پنجم توسعه تدوین شده است. با این ترتیب تصویب بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور بدون لحاظ سند توسعه بخش تعاون و تطبیق با آن، صورت خواهد گرفت.

- طبق ماده (۵۳) و (۵۴) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی، برای نیل به تسهیل رقابت و منع انحصار در فعالیت‌های اقتصادی، شورایی تحت عنوان شورای رقابت تشکیل می‌گردد و فعالیت‌های دبیرخانه‌ای شورای رقابت نیز بر عهده مرکز ملی رقابت است که در قالب مؤسسه‌ای دولتی و مستقل زیر نظر رئیس‌جمهور تشکیل و تشکیلات آن به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیئت وزیران تعیین می‌شود. اما جداول لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ حاکی از آن است که هیچ اعتبار بودجه‌ای برای این شورا و مرکز ملی رقابت در نظر گرفته نشده است. این ایراد در رابطه با تشکیل هیئت تجدیدنظر موضوع ماده (۶۴) قانون مزبور نیز صادق است. با توجه به موارد مطرح شده در متن گزارش، پیشنهادات ذیل جهت لحاظ در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور ارائه می‌شود:

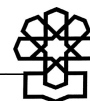
۱. با توجه به ممنوعیت گسترش وظایف تصدیگری دولت طبق قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی، پیشنهاد می‌شود بند «۱۱» ماده واحده حذف شود و دولت برای ادامه این وظایف توسط خود یا سایر مؤسسات عمومی غیردولتی، از مجلس شورای اسلامی به صورت موردی مجوز بگیرد.

۲. در موارد مصرف صندوق توسعه ملی، تجدید نظر شود. به گونه‌ای که سهم تسهیلات اعطا شده به بخش‌های غیردولتی اختصاص یابد تا در راستای اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی به‌طور مشخص لحاظ شود و از این طریق، پیگیری اجرای سیاست‌های مذکور تسهیل گردد.

۳. افزایش بودجه شرکت‌های دولتی (خصوصاً اعتبارات هزینه‌ای)، در بخش هزینه‌های سرمایه‌ای لحاظ شود و نه هزینه‌های جاری.

۴. جداول پیوست بودجه سال ۱۳۸۹ کشور اصلاح گردد و سودده بودن و یا زیان‌ده بودن شرکت‌های دولتی مشخص شود.

۵. با توجه به عملکرد نامطلوب واگذاری سهام شرکت‌های دولتی در سال ۱۳۸۸ و احتمال زیاد باقیماندن واگذاری تعدادی از شرکت‌های گروه (۱) موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی برای سال آتی، پیشنهاد می‌شود دولت سریعاً جهت دریافت مجوز از

مجلس شورای اسلامی برای ادامه فعالیت این شرکت‌ها در سال آینده اقدام کند.

۶. موارد تخصیص اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی شفاف و اصلاح شود.

۷. ردیف بودجه‌ای برای برخی از موارد از جمله، فعالیت شورای رقابت و مرکز ملی رقابت و هیئت تجدید نظر و همچنین هیئت نظارت بر مقررات زدایی موضوع قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی در نظر گرفته شده است که برای اجرای اصل چهل و چهارم قانون اساسی باید مد نظر قرار گیرد.

پیوست‌ها

پیوست ۱

شرکت‌های زیان‌ده دولتی که سود ابرازی آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ لحاظ شده است.

۱. شرکت سهامی مجتمع گوشت فارس (دارای مصوبه واگذاری)
۲. شرکت سهامی ذوب آهن اصفهان (دارای مصوبه واگذاری)
۳. شرکت سهامی بین‌المللی توسعه و مهندسی پارس (دارای مصوبه واگذاری)
۴. شرکت سهامی ماشین‌سازی پارس (دارای مصوبه واگذاری)
۵. شرکت سهامی پرس ایران (دارای مصوبه واگذاری)
۶. شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای
۷. شرکت پالایش نفت تبریز (دارای مصوبه واگذاری)
۸. شرکت گاز استان همدان (دارای مصوبه واگذاری)
۹. شرکت گاز استان لرستان (دارای مصوبه واگذاری)
۱۰. شرکت گاز استان کردستان (دارای مصوبه واگذاری)
۱۱. شرکت گاز استان اردبیل (دارای مصوبه واگذاری)
۱۲. شرکت گاز استان مازندران (دارای مصوبه واگذاری)
۱۳. شرکت گاز استان گلستان (دارای مصوبه واگذاری)
۱۴. شرکت گاز استان زنجان (دارای مصوبه واگذاری)
۱۵. شرکت گاز استان سمنان (دارای مصوبه واگذاری)
۱۶. شرکت گاز استان گیلان (دارای مصوبه واگذاری)
۱۷. شرکت گاز استان چهارمحال و بختیاری (دارای مصوبه واگذاری)

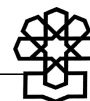

۱۸. شرکت گاز استان کهگیلویه و بویراحمد (دارای مصوبه واگذاری)
۱۹. شرکت گاز استان ایلام (دارای مصوبه واگذاری)
۲۰. شرکت پالایش گاز ایلام (دارای مصوبه واگذاری)
۲۱. شرکت پالایش گاز بید بلند (دارای مصوبه واگذاری)
۲۲. شرکت پالایش گاز شهید هاشمی نژاد خانگیران (دارای مصوبه واگذاری)
۲۳. شرکت سهامی پتروشیمی ارومیه (دارای مصوبه واگذاری)
۲۴. شرکت سهامی گسترش صنایع پایین‌دستی پتروشیمی (دارای مصوبه واگذاری)

پیوست ۲

شرکت‌های دولتی سودده که سود ابرازی آنها در لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ لحاظ نشده است.

۱. شرکت مادر تخصصی صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی (دارای مصوبه واگذاری)
۲. شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور (دارای مصوبه واگذاری)
۳. بنگاه توسعه ماشین‌های کشاورزی - درحال تصفیه
۴. شرکت سهامی پرورش کرم ابریشم ایران (دارای مصوبه واگذاری)
۵. شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور - مادر تخصصی
۶. شرکت مادر تخصصی مدیریت منابع آب ایران
۷. شرکت سهامی پالایش نفت بندرعباس (دارای مصوبه واگذاری)
۸. شرکت سهامی بازرگانی نیکو (دارای مصوبه واگذاری)
۹. شرکت سهامی زغال سنگ کرمان (دارای مصوبه واگذاری)
۱۰. شرکت سهامی زغال سنگ البرز شرقی (دارای مصوبه واگذاری)
۱۱. شرکت سهامی زغال سنگ مرکزی (دارای مصوبه واگذاری)
۱۲. سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران - مادر تخصصی
۱۳. شرکت سهامی عملیات غیرصنعتی و خدمات صنایع پتروشیمی (دارای مصوبه واگذاری)
۱۴. سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران - مادر تخصصی
۱۵. شرکت سهامی شهرک‌های صنعتی سمنان (دارای مصوبه واگذاری)
۱۶. شرکت سهامی شهرک‌های کهگیلویه و بویراحمد (دارای مصوبه واگذاری)
۱۷. شرکت سهامی شهرک‌های یزد (دارای مصوبه واگذاری)
۱۸. شرکت سهامی شهرک‌های بوشهر (دارای مصوبه واگذاری)

۱۹. شرکت سهامی شهرک‌های اردبیل (دارای مصوبه واگذاری)
۲۰. شرکت سهامی فرش ایران (دارای مصوبه واگذاری)
۲۱. شرکت سهامی سازمان صنایع دستی ایران - درحال تصفیه
۲۲. شرکت بازرگانی صنایع دستی ایران - درحال تصفیه
۲۳. شرکت سهامی خدمات حمایتی کشاورزی (دارای مصوبه واگذاری)
۲۴. شرکت سهامی توسعه صنایع پزشکی ایران - درحال تصفیه
۲۵. سازمان بیمه خدمات درمانی
۲۶. شرکت سهامی خدمات بازرگانی طریق‌القدس
۲۷. شرکت سرمایه‌گذاری خارجی ایران - فرعی
۲۸. شرکت سهامی هواپیمایی خدمات ویژه (دارای مصوبه واگذاری)
۲۹. شرکت مادر تخصصی فرودگاه‌های کشور
۳۰. شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران (دارای مصوبه واگذاری)
۳۱. شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربناهای حمل‌ونقل کشور (دارای مصوبه واگذاری)
۳۲. سازمان راه‌اندازی و حمل‌ونقل جاده‌ای
۳۳. شرکت سهامی خدمات هوایی پست و مخابرات - پیام
۳۴. شرکت سهامی صنایع چوب و فلز پلاستیک - سیما چوب
۳۵. سازمان ایرانگردی و جهانگردی - درحال تصفیه
۳۶. شرکت سهامی عمران شهرهای جدید - درحال تصفیه
۳۷. شرکت سهامی عمران شهر جدید هشتگرد
۳۸. شرکت سهامی عمران شهر جدید پرند
۳۹. شرکت سهامی عمران شهر جدید پردیس
۴۰. شرکت سهامی عمران شهر جدید اندیشه
۴۱. شرکت سهامی عمران شهر جدید مهاجران
۴۲. شرکت سهامی عمران شهر جدید عالی‌شهر
۴۳. شرکت سهامی عمران شهر جدید علوی
۴۴. شرکت سهامی عمران شهر جدید گل‌بهار
۴۵. شرکت سهامی عمران شهر جدید سهند
۴۶. شرکت سهامی عمران شهر جدید بهارستان
۴۷. شرکت سهامی عمران شهر جدید صدرا

۴۸. شرکت سهامی عمران شهر جدید بینالود
۴۹. شرکت سهامی عمران شهر جدید رامین
۵۰. شرکت سهامی عمران شهر جدید رامشار
۵۱. شرکت سهامی عمران شهر جدید فولادشهر
۵۲. شرکت سهامی عمران شهر جدید شهر مجلسی
۵۳. شرکت سهامی گسترش کارآفرینی ایران (دارای مصوبه واگذاری)
۵۴. شرکت مادر تخصصی تولید محصولات کشاورزی دامی و منابع طبیعی
۵۵. شرکت سهامی پتروشیمی خلیج فارس (دارای مصوبه واگذاری)
۵۶. شرکت پالایش نفت لاوان (دارای مصوبه واگذاری)
۵۷. شرکت پالایش نفت آبادان (دارای مصوبه واگذاری)
۵۸. شرکت توسعه صنایع حمل و نقل ریلی گسترش - سهامی خاص (دارای مصوبه واگذاری)
۵۹. شرکت سهامی فرهنگی هنری صبا - در حال تصفیه
۶۰. شرکت سهامی طریق القدس ۶
۶۱. شرکت سهامی ره آوران فنون پتروشیمی
۶۲. شرکت سهامی صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی (دارای مصوبه واگذاری)
۶۳. شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران
۶۴. شرکت سهامی پتروشیمی دماوند (دارای مصوبه واگذاری)
۶۵. شرکت سهامی مس شهر بابک
۶۶. شرکت سهامی عمران شهر جدید شیرین شهر
۶۷. زغال سنگ طبس
۶۸. شرکت سهامی پایساز
۶۹. شرکت سرمایه‌گذاری گسترش و توسعه صنعت (دارای مصوبه واگذاری)
۷۰. شرکت توسعه گردشگری ایران
۷۱. شرکت بازرگانی و خدمات صنعتی فولاد اهواز - آسکوتک
۷۲. شرکت خدمات صنعتی بازرگانی
۷۳. شرکت خدمات انفورماتیک راهبر
۷۴. سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح
۷۵. سازمان هدفمندسازی یارانه
۷۶. صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون

منابع و مأخذ

۱. سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی.
۲. قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی (مصوب ۱۳۸۷).
۳. قانون بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور (مصوب سال ۱۳۸۷).
۴. لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور.
۵. گزارش مالی دولت، سال ۱۳۸۸.
۶. گزارش اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، مهرماه ۱۳۸۸.

شماره مسلسل: ۱۰۱۲۶

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور ۲۸. اجرای سیاست‌های کلی اصل
چهل و چهارم قانون اساسی

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه بخش عمومی)

تهیه و تدوین: امید عطائی

ناظر علمی: علی نصیری‌اقدم

متقاضی: کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۸۸/۱۱/۱۹